

Julkinen kuuleminen luonnoksesta Euroopan keskuspankin ohjeiksi olennaisuuden arvioinnista

Kysymyksiä ja vastauksia

1 Mikä on olennaisuuden arviointiohjeiden tarkoitus?

Ohjeet on tarkoitettu pankkien avuksi niiden arvioidessa, ovatko niiden tiettyihin sisäisiin malleihin tehtävät muutokset tai laajennukset olennaisia. Pankit käyttävät näitä malleja laskiessaan tiettyihin liiketoimiin liittyviä riskejä, joiden pohjalta puolestaan määritetään pääomavaatimukset eli riskeistä johtuvien ennakoimattomien tappioiden varalta tarvittavan pääoman määrä.

Ohjeilla pyritään luomaan yhteisessä valvontamekanismissa yhtenäiset periaatteet, joiden perusteella arvioidaan, onko merkittävän laitoksen vastapuoliriskin tai vastuun arvonokaisuriskin laskennassa käyttämään sisäiseen malliin tekemä muutos tai laajennus katsottava olennaiseksi. Ohjeissa on määritetty joukko määrällisiä ja laadullisia kriteereitä, joiden perusteella olennaisuutta arvioidaan. Jos muutos tai laajennus katsotaan olennaiseksi, sen käyttöönottoon on saatava valvontaviranomaisen lupa.

2 Miksi ohjeet keskittyvät vastapuoliriskiin?

Euroopan komissio on jo antanut teknisiä sääntelystandardeja luottoriskin, operatiivisen riskin ja markkinariskin laskennassa käytettäviin sisäisiin malleihin tehtävien muutosten ja laajennusten olennaisuuden arvioinnista ja siinä käytettävistä kriteereistä. Komissio ei kuitenkaan voi nykytilanteessa antaa vastaavia standardeja paljon harvinaisempien IMM-menetelmän¹ ja A-CVA-menetelmän² mallien suhteen.

Siksi EKP katsoi, että sen suorassa valvonnassa oleville pankeille olisi hyötyä ohjeista, joissa kerrotaan, miten tällaisiin malleihin tehtävien muutosten ja laajennusten olennaisuus tulee arvioida. Ohjeiden laadinnassa on nojaututtu mahdollisimman laajasti Euroopan pankkiviranomaisen (EPV) muita riskityyppejä varten määrittelemiä periaatteisiin.

¹ Vastapuoliriskin laskennassa käytettävä sisäisen mallin menetelmä (internal model method).

² Vastuun arvonokaisuriskin kehittynyt laskentamenetelmä (advanced method for the measurement of credit valuation adjustment risk).

3 Mitä vastapuoliriski ja vastuun arvonokaisuriski ovat?

Vastapuoliriskillä tarkoitetaan pankin odotettua riskiä tilanteessa, jossa jokin OTC-johdannaissopimusten tai arvopapereilla toteutettavien rahoitustoimien vastapuoli ajautuu maksukyvyttömäksi. Odotettu riski vastaa tällöin kustannuksia, joita pankille aiheutuu korvaavien sopimusten tekemisestä uuden vastapuolen kanssa.

Vastuun arvonokaisulla tarkoitetaan sopimuksen kirjanpitoarvosta kirjattavaa vähennystä, jossa otetaan huomioon odotettu riski vastapuolen maksukyvyttömyyden yhteydessä. Arvonokaisuus suuruus voi vaihdella ajan mittaan vastapuolen luottokelpoisuuden kehityksen mukaan. Vastuun arvonokaisuriski mittaa tähän vaihteluun liittyvää riskiä.

Vakavaraisuusasetuksen nojalla rahoituslaitokset voivat laskea vastapuolirisktiin perustuvat pääomavaatimuksensa käyttäen sisäisen mallin menetelmää (IMM-menetelmä) sekä vastuun arvonokaisurisktiin perustuvat pääomavaatimuksensa käyttäen kehittyntä laskentamenetelmää (A-CVA-menetelmä).

4 Miksi OTC-johdannaisten ja arvopapereilla toteutettavien rahoitustoimien riskien laskentaan tarvitaan erilliset mallit?

OTC-johdannaisten ja arvopapereilla toteutettavien rahoitustoimien riskien laskentaa varten tarvitaan erilliset mallit, sillä nämä riskit on laskettava eri tavoin kuin perinteisten lainojen kohdalla, joissa vastuun määrä on pitkälti kiinteä. OTC-johdannaisten ja arvopapereilla toteutettavien rahoitustoimien kohdalla riskin suuruus riippuu markkinariskitekijöiden (kuten korkojen ja valuuttakurssien) kehityksestä näiden sopimusten juoksuaikana. Markkinariskitekijöiden kehityksen vaikutus tekee sopimukseen liittyvän riskin laskennasta entistä monimutkaisempaa.

5 Mitä pankkeja ohjeet koskevat?

Valtaosa pankeista käyttää vastapuoliriskin ja vastuun arvonokaisuriskin perustuvien pääomavaatimusten laskennassa vakiomenetelmää. Nämä ohjeet koskevat vain niitä EKP:n suorassa valvonnassa olevia pankkeja, jotka ovat saaneet luvan soveltaa sisäisen mallin menetelmää vakavaraisuusasetuksen kolmannen osan II osaston 6 luvun 6 jakson mukaisesti tai jotka ovat ottaneet vastuun arvonokaisuriskin laskentaa varten käyttöön vakavaraisuusasetuksen 383 artiklassa tarkoitetun kehittyneen laskentamenetelmän.

6 Mikä on valvontaviranomaisen rooli laitosten itsearvioinnissa?

EKP:n suorassa valvonnassa olevien pankkien tulee itse arvioida IMM-menetelmän tai A-CVA-menetelmän malleihin tehtävien muutosten tai laajennusten olennaisuus

näiden ohjeiden kriteerien mukaisesti. Itsearviointin tulokset ilmoitetaan EKP:lle, joka tarkastaa ne.

7 Mitä ovat OTC-johdannaiset ja arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet?

Johdannaiset ovat sopimuksia, joiden arvo määräytyy jonkin kohde-etuuden, kuten indeksin tai rahoitusvarojen arvon mukaan. OTC-johdannaiset (over-the-counter) ovat johdannaissopimuksia, jotka neuvotellaan ja tehdään suoraan kahden osapuolen välillä käyttämättä välikätenä arvopaperipörssiä tai muuta välittäjää. OTC-johdannaisia ovat esimerkiksi koronvaihtosopimukset (korkoswapit) ja osakeoptiot.

Arvopapereilla toteutettavat rahoitustoimet ovat toimia, joissa lainataan käteistä arvopapereita vastaan. Tällaisia rahoitustoimia ovat esimerkiksi takaisinostosopimukset (reposopimukset). Niissä vaihdetaan arvopaperi (kuten joukkovelkakirja) käteiseen ja sovitaan samalla arvopaperin takaisinostosta myöhempänä ajankohtana.